

Н. Шаховська. В. Г. Короленко. *Опыт біографической характеристики*. Стор. 185. Москва, 1912. Ц. 60 коп.

Серед сучасних російських художників слова д. Короленко має в широких кругах освіченого громадянства чи не найбільшу популярність. Знають і шанують його і як визначного художника, у якого благородна простота й краса форми завжди єднається з благородством та ясністю думки, і як палкого, чесного публіциста, що не раз повставав на оборону покривджених „правди ради“ (Мултанська справа, Сорочинська трагедія, ритуальні обвинувачення на євреїв і т. н.) Здається, нема в російському письменстві тепер жадного наймення, на якому так одностайно сходилися б признання читачів і критики.

Але — чудне діло: література про д. Короленка зовсім не така багата, як можна б думати на підставі зазначеного факту, — і вже напевне бідніша, ніж про якогось-небудь галасливого літературного авантюриста, що вміє принатуритись до літературної моди. Короленко цього не вміє і ніколи не був центром сенсаційної уваги, ніколи не викликав палких змагань. Може це залежить од того, що він якось одразу заняв визначне становище, з якого й не спускався; може від самої письменницької манери його — раз-у-раз ясної й прозорої, що не лишала місця ніякій непевності; може від одноцільності його художньої й громадської діяльності, що завжди йшли в одному напрямі... Досить того, що цей улюблений серед читачів письменник не був улюбленцем для критики і перша спроба біографічної його характеристики виходить аж тепер, коли письменник має за собою десятиліття великої й поважної праці та багато творів європейської ваги.

Як перша спроба, праця д-ки Шаховської безперечно знайде своїх читачів і безперечно теж де-що їм дасть. Написана вона совістно, дбайливо, можна сказати навіть — з любовію до теми. Авторка досить докладно використала скупі біографічні данні про Короленка, притягуючи сюди й його твори, що мають автобіографічний характер. Правда, зовсім не знаходимо тут згадки про українські впливи на Короленка, а вони ж у сумі його творчості дають вельми помітний елемент; так само і в літературі про Короленка не згадано про те, що дала українська література й преса. Можна було б додати де-що і до бібліографії творів Короленка.

Але не це найбільша хиба праці д-ки Шаховської. Головне те, що написано її якось занадто сіро й невиразно, без захоплення й того внутрішнього вогню, що огріває сторінки книжки, запаляючи разом відповідний огонь і в серцях читачів. Читаєш книжку і загортаєш її — з почуттям якогось незадоволення, ніби перед вами живий організм розіклали на складові частини та так і не зуміли зложити в цілий яскравий образ. Праця д-ки Шаховської — це просто пристойна біографія та й тільки, і звичайно, що не такої вартості Короленко.

С. Є.